

/Levél Entz Gézának/

Kedves Géza!

Hozzám is eljutottak az ukrán szerződéssel kapcsolatos hírek, amiknek nagy része talán csak mendemonda, és bizonyos, hogy nagyon sok fontos háttér-információ hiányzik közülük.

A lényegben azonban – gondolom – tévedés nincs: Magyarország egy olyan szerződést hoztető alá Ukrajnával, amelyben végképp lemond a békés határváltoztatás lehetőségéről is. S hogy Románia és Szlovákia is jelentkeztek már hasonló szerződés igényével, továbbá hogy Magyarország hajlandó ilyen értelemben átértékelni szomszédaihoz fűződő kapcsolatait.

Remélem, nemigen van mérvadó magyar politikus, akit megtévesztene a kárpátaljai magyarok jelenlegi viszonylagosan jó helyzete, s ne látná, hogy e helyzet létrehozása mindenekelőtt éppen a szóban forgó szerződés ratifikálásának „előkészítését” szolgálta. Eddigi történelmi tapasztalataink – ha számon tartjuk őket – azt bizonyítják, hogy azok a gesztusok, melyek által a magyar állam pragmatikus indokokkal alátámasztott elvtelen engedményt tett szomszédainak, azok az ott élő magyar kisebbségek helyzetének romlásához vezettek, de a két ország közötti kapcsolatok javítását sem segítették elő.

Én nem tudhatom, hogy ki mivel és hogyan zsarolja Magyarországot, s azt sincs módomban megítélni, hogy a zsarolásra vonatkozó szóbeszédnek közül mi igaz. Ezért egy ilyen szerződés aláírására és ratifikálására serkentő praktikus indokokról inkább csak sejtéseim lehetnek. A hivatalos indoklás ugyanis téves és hamis.

Biztos vagyok viszont abban, hogy – teljesen gyakorlati érvekkel is jól alátámaszthatóan – a határkérdésben elfoglalt álláspont szerves összefüggésben kezelendő az egyes országok területén élő magyarok *mindenkori* helyzetével. Ez a következők elvi megfogalmazását jelentené:

1. Magyarország az első világháború vége óta mind történelmi, mind etnikai-demográfiai szempontból igazságtalan határokkal rendelkezik, melyek ellentétben állnak a népek önrendelkezésének elvével.
2. Magyarország – tudomásul véve azt, hogy a világ hatalmai, a nemzetközi szervezetek és a nemzetközi közvélemény az önrendelkezési jog és az emberi jogok érvényesítésénél fontosabbnak tartja a status quo fenntartását – elfogadja a jelenlegi határokat.
3. A határain túl élő magyar nemzetrészek fennmaradásának az illető ország politikájából következő veszélyeztetése esetén Magyarország fenntartja magának azt a jogot, hogy – a helsinki záróokmány betűjével és szellemével összhangban – a határok méltányos és békés megváltoztatására törekedjen.

Mindnyájan tudjuk, hogy szomszédai éppen azért szorgalmazzák oly kitartóan a magyar állam végleges lemondását a határok esetleges megváltoztatásáról, mert egy percre sem tudják feledni azok igazságtalan voltát. Kívánságuk teljesítése szükségképpen a még erkölcsi erővel sem bíró ellenfél szintjére helyezi előttük Magyarországot. Ez a helyzet csak növelheti a náluk élő magyar kisebbség kiszolgáltatottságát.

Lehet, egyesek úgy gondolják, hogy a kisebbségre vonatkozó egyezség be nem tartása esetén fel lehet mondani majd a szerződést. Én viszont azt hiszem, könnyebb meg nem kötni egy szerződést, mint felmondani azt – különösen egy ilyen megalkuvás után.

Elég különösnek tartom, hogy miközben – széles nemzetközi segédlettel – javában zajlik a jugoszláv utódállamok határainak átrajzolása, Magyarország határainak elvi rögzítésével foglalkozik. Mint ahogy az is különös, hogy azt a magyar kisebbségeket negatívan érintő

külpolitikát, amitől sokan az SZDSZ választási győzelme esetén tartottak, az MDF-kormány igyekszik megvalósítani.

Egyidejűleg azonos szövegű levelet küldök Kodolányi Gyulának is.

Üdvözöllek

s. k. aláírás

Göteborg, 1993. május 10-11.

Tóth Károly Antal
Beväringsgatan 19
415 05 Göteborg
Svédország

(Megjegyzés: Entz Gézát valószínűleg 1987 decemberében ismertem meg, amikor a Magyar Demokrata Fórum mozgalom, személyesen Für Lajos megbízásából Joó Rudolfot egy olyan munkacsoport létrehozására kérte fel, amelynek az volt a feladata, hogy az MDF Erdélyről szóló 1988. március 6-i tanácskozására jelentést készítsen a Romániában élő magyarok helyzetéről. Innen a viszonylag bizalmas hangnem, amelyben a neki (is) szóló levelem íródott.

Az Antall-kormány idején Entz Géza politikai államtitkárként a Határon Túli Magyarok Hivatalának vezetője lett, melynek szerepe volt az Ukrajnával kötött alapszerződés létrehozásában. Entz Géza Bégány Attilát (állítólag külügyminiszteri utasításra) rövid úton kirúgta a hivatalból, mert nyilvánosságra hozta, hogy Jeszenszky Géza tizenöt ember előtt kijelentette: ő a szerződést olvasatlanul írta alá.

Akkoriban azt beszélték, hogy Antall József sem olvasta el az általa aláírt szerződést. Ugyanakkor a magyar kormány egyáltalán nem tekintette partnernek a kárpátaljai lakosságot, és semmibe vette annak álláspontját, amikor egy népszavazás során többségi eredménnyel autonómiát kért szülőföldjének.

A miniszterelnököt személyesen nem ismertem, ezért írtam a leveletem Entz Gézának, aki azért akkoriban politikai tényező volt. Ebben az ügyben is.

Választ nem kaptam.

T. K. A.)